

Kiss Henriett:

A múlt jeles jázsági muzsikusai: XX. századi magyar zenei lexikonok elemzése¹

Bevezetés

Jászberényben születtem: ebben a városban jártam a Székely Mihályról elnevezett ének-zene tagozatos általános iskolába, ebben a városban tanultam zongorázni a Palotásy Jánosról elnevezett zeneiskolában, ebben a városban jártam hangversenyekre a Dériné Széppataki Rózáról elnevezett művelődési központba. Sok éven át szinte csak ennek a három jázsági muzsikusnak ismertem a nevét. Az általános iskola befejezése után elkerültem Jászberényből. Kecskeméten, a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskolában (ma: Szakgimnázium) érettségiztem. Felsőfokú zenei tanulmányokat Budapesten, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (ma: Egyetem) zenetudományi (ma: muzikológia) szakán folytattam, ahol 2000-ben szereztem zenetörténész és zeneirodalom-tanári oklevelet. Ezután hazatértem, és a Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Karán (mai nevén: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Jászberényi Campus) kezdtem el zenét tanítani. A jászberényi főiskolai évek elején ismerekedtem meg dr. habil. Pethő Lászlóval, a Jázsági Évkönyv felelős szerkesztőjével, aki rám bízta Dr. Darázs Árpád András (1922, Jászberény–1986, Columbia, Dél-Karolina, USA) zenepedagógus, karnagy életének és munkásságának a kutatását. Bár az elmúlt közel két és fél évtizedben a legtöbbet valóban Dr. Darázs Árpád András életének és munkásságának a kutatásával foglalkoztam, de emellett időről-időre más zenei helytörténeti témákban is publikáltam, továbbá figyeltem a többi helytörténeti kutató zenekutatási eredményeit, valamint igyekeztem követni a Jázság zenei életét. A helytörténeti kutatásokba való bekapcsolódásom óta kialakult a fejemben egy névsor, egy olyan névsor, amely a múltban kiemelkedőt alkotott jázsági muzsikusok neveit tartalmazza. Az általam összeállított névsor, amely ábécé sorrendben tartalmazza az 1945 előtt a Jázságban született jelentős muzsikusokat²:

- 1) Bakki József, id. (1912, Jászberény–1967, Jászberény): zenepedagógus, karnagy, a jászberényi Palotásy János Zeneiskola alapító igazgatója
- 2) Bakki József, ifj. (1940, Jászberény–1981, Szolnok): zeneszerző, a Zeneművészeti Főiskola tanára

¹ A 2026. július 23-án Jászládányban, a Tálás 100 Emlék-konferencián elhangzott előadás írott, szerkesztett változata.

² A felsorolt zenészek születési és halálozási adatainak, valamint foglalkozásaiknak a forrásai: Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965), Besenyi (2018), BMC Budapest Music Center Magyar Zenei Információs Központ és Könyvtár, Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985), Kiss E. (2006), Kiss H. (2012), Kóródi (2021), Lányi (szerk., 1945), Sugárné (2003), Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1930–1931), Székely (szerk., 1979), Tálás (2013), Vikárius (2026).

- 3) Bedőné Bakki Katalin (1944, Jászberény–2016, Jászberény): zenepedagógus, karnagy, Jászberény első női díszpolgára
- 4) Belezna Antal (1857, Jászberény–1915, Budapest): karnagy, zenepedagógus, zeneszerző
- 5) Darázs Árpád András, dr. (1922, Jászberény–1986, Columbia, Dél-Karolina, USA): zenepedagógus, karnagy, az ún. Kodály-módszer egyik első képviselője az USA-ban
- 6) Déryné Széppataki Róza (1793, Jászberény–1872, Miskolc): színésznő, operaénekesnő³
- 7) Kürty Klára (1870, Jászkisér–1935, Budapest): operett primadonna
- 8) Pecsenyánszky/Palotásy/Palotási János (1821, Jászberény–1878, Jászberény): zeneszerző, levéltárnok, a Palotási Dalkör alapítója⁴
- 9) Rácz Aladár (1886, Jászapáti–1958, Budapest): cimbalomművész
- 10) Somfai László, dr. (1934, Jászládány–2026, Budapest): zenetörténész
- 11) Székely Mihály (1901, Jászberény–1963, Budapest): operaénekes
- 12) Tarnay Alajos (1870, Jászberény–1933, Budapest): zongoraművész, zongoratanár, zeneszerző
- 13) Tálás Ernő (1926, Jászládány–2018, Budapest): operaénekes

Zenetörténészként, helytörténeti kutatóként úgy gondolom, hogy az előbb felsorolt 13 jászági születésű muzsikusként egyrészt jelentős életművet hagyott maga után, másrészt munkásságuk hatása kiterjed a Jászságon, sokszor az országhatáron túlra is. Felmerül ugyanakkor a kérdés, hogy országosan mennyire ismertek a felsorolt jászági zenészek? Ennek a kérdésnek a megválaszolásához a XX. század négy legjelentősebb magyar nyelvű zenei lexikonát hívtam segítségül:

- 1) Szabolcsi Bence–Tóth Aladár (szerk., 1930–1931): Zenei lexikon. A zenetörténet és a zenetudomány enciklopédiája. Első kötet A–K. Második kötet L–Z. Győző Andor kiadása, Budapest.
- 2) Lányi Viktor (szerk., 1945): Hungária Zenei Lexikon. Hungária Nyomda Rt, Budapest.
https://adt.arcanum.com/hu/view/Lexikon_HungariaZeneiLexikon/?pg=0&layout=s
 Utolsó megtekintés: 2026. március 12.

³ A tanulmányban a továbbiakban Déryné néven történik rá hivatkozás, mert a vizsgálatba bevont zenei lexikonok is így említik.

⁴ Pecsenyánszky/Palotásy/Palotási János a dolgozatban a születési nevén, Pecsenyánszky Jánosként kerül említésre. Kivétel ez alól, amikor egy adott lexikon másképpen hivatkozik rá.

- 3) dr. Bartha Dénes (főszerk., 1965)–Tóth Margit (szerk., 1965): Szabolcsi Bence–Tóth Aladár: Zenei lexikon. Átdolgozott új kiadás. I–III. kötet. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.
- 4) Dahlhaus, Carl–Eggebrecht, Hans Heinrich (szerk., 1983–1985): Brockhaus Riemann Zenei lexikon. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. I–III. kötet. Zeneműkiadó, Budapest.

A következőkben az általam összeállított szempontrendszer szerint mutatom be, hogy milyen a múlt jeles jázsági muzsikusainak reprezentációja a felsorolt zenei lexikonokban.

A zenei lexikonok elemzése

Számbavétel

Az elemzés elején annak a bemutatása történik, hogy a bevezetésben felsorolt zenészek közül a szintén a bevezetésben felsorolt zenei lexikonokban kik szerepeltek a múlt jázsági muzsikusai közül. A táblázatban a „+” jel azt jelzi, hogy az illető személy szerepelt, a „-” jel pedig azt, hogy nem szerepelt az adott lexikonban. Előfordul néhány esetben, hogy egy muzsikus egy adott lexikon megjelenésekor még nem élt, ez az információ zárójelben szerepel az adott cellában.

1. táblázat: A múlt jázsági muzsikusai a XX. századi magyar zenei lexikonokban

Név/Lexikon	Szabolcsi–Tóth A. (szerk., (1930–1931)	Lányi (szerk., 1945)	Bartha (főszerk., 1965.)–Tóth M. (szerk., 1965)	Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985)
Bakki József, id.	-	-	-	-
Bakki József, ifj.	(még nem élt)	-	-	-
Bedőné Bakki Katalin	(még nem élt)	-	-	-
Beleznay Antal	+	+	+	+
Darázs Árpád András, dr.	-	-	-	-
Déryné	+	+	+	+
Küry Klára	-	-	-	-

Pecsenyánszky János	+	+	+	+
Rácz Aladár	-	+	+	+
Somfai László, dr.	(még nem élt)	-	-	+
Székely Mihály	+	+	+	+
Tarnay Alajos	+	+	+	-
Tálas Ernő	-	-	-	-

A bevezetésben felsorolt 13 jászszági muzsikusból heten (54%) szerepeltek a különböző zenei lexikonokban: Beleznay, Déryné, Pecsenyánszky, Rácz, Somfai, Székely és Tarnay. Közülük négyen (57%) (Beleznay, Déryné, Pecsenyánszky és Székely) mind a négy lexikonban helyet kaptak. Rácz és Tarnay három lexikonban (29%), míg Somfai egy lexikonban (14%) szerepelt. Egyik zenei lexikonban sem szerepelt hat (46%) múltbeli jászszági muzsikusból: id. Bakki, ifj. Bakki, Bedőné, Darázs, Küry és Tálas. Ez utóbbi csoportban négy olyan esettel lehet találkozni, amikor egy muzsikusból egy adott lexikon megjelenésekor még nem élt, erre példákat jellemzően a Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1930–1931)-féle zenei lexikonban találunk (ifj. Bakki, Bedőné, Somfai). Ebből a nézőpontból nézve Bedőné még az 1945-ben megjelent Lányi (szerk.)-féle lexikonban sem szerepelhetett volna.

A folytatásban az elemzés csak azokkal a muzsikussal foglalkozik, akik legalább egy lexikonban szerepeltek.

A lexikonok szócikkeinek szerzői

A lexikonok szócikkeinek szerzői a legtöbb esetben nem ismertek, vagy nem azonosíthatók be megbízhatóan. A következő szócikkeknél vannak a szerzők pontosan megadva: dr. Major Ervin írt Beleznayról az 1965-ös lexikonban (Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965), a Brockhaus Riemann Zenei lexikonban (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983) már Eckhardt Mária jegyzi a Beleznay-szócikket. 1965-ben (Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965) Bónis Ferenc írt Rácz Aladár életéről és művészetéről. Dr. Major Ervin, Eckhardt Mária és Bónis Ferenc a magyar zenetudomány kiváló képviselői.

Somfai László esetében (Dahlhaus,–Eggebrecht (szerk., 1985) valószínűsíthető, hogy Somfai magáról írhatta a szócikket.

Nevek, névalakok

A hét, zenei lexikonokban szereplő jázsági muzsikus nevével az alábbi formá(k)ban lehet találkozni az adott lexikon(ok)ban:

- 1) Beleznay Antal
- 2) Déryné (Schenbach-Széppataki Róza): mind a négy lexikon a Déryné nevet hozza először, és csak zárójelben teszi hozzá, hogy Schenbach-Széppataki Róza⁵
- 3) Pecsenyánszky János: az ő neve bonyolult eset, egyrészt mert megváltoztatta a születési nevét, másrészt mert a magyarosított nevét a különböző források hol y-, hol i-végződéssel írják. Szabolcsi és Tóth Aladár (szerk., 1931) Palotásy (családi nevén Pecsenyánszky) Jánosról ír, Lányinál (szerk., 1945) Palotásy János a szócikk címe, Bartha dr. és Tóth Margit (főszerk. és szerk., 1965) Palotási (családi nevén Pecsenyánszky) Jánosként említi, ez utóbbi formában szerepel Dahlhausnál és Eggebrechtnél (szerk., 1985) is.⁶
- 4) Rác Aladár
- 5) Somfai László
- 6) Székely Mihály⁷
- 7) Tarnay Alajos

A szócikkek terjedelme

Az elemzés egysége a mondat volt. A hét jázsági születésű zenésztől összesen 151 mondat szerepel a négy lexikonban. A legtöbb mondattal (59 mondat, 39%) a Bartha, dr.–Tóth M. (1965) szerkesztette lexikonban lehet találkozni. Ezt követi 43 mondattal (28%) a Brockhaus Riemann Zenei lexikon (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985)). A képzeletbeli dobogó harmadik fokára a Szabolcsi–Tóth A. szerkesztette lexikon (1930–1931) fért fel 27 mondattal (18%). A legkevesebb mondattal (22 mondat, 15%) a Lányi Viktor (1945) szerkesztésében napvilágot látott zenei lexikonban lehet találkozni.

Ezen a ponton érdemes azt is megvizsgálni, hogy az egyes muzsikusokról összességében milyen hosszúságú szócikkek jelentek meg. Az elemzés alapja itt is a mondat. A legtöbbet Rácról

⁵ Sugárné (2003) Déryné édesapjának a nevét Scheckenbach Józsefnek írja. A helytörténeti kutató Déryné esetében is megnézte a keresztelési anyakönyvet.

⁶ Sugárnénál (2003) lehet olvasni, hogy Pecsenyánszky János 1862-ben változtatta meg a nevét Palotásyra. Sugárné minden anyakönyvet és jegyzőkönyvet megnézett, így az y/i-kérdésben feltehetőleg az ő könyve a leghitelesebb forrás.

⁷ Egyik lexikon sem említi Székely Mihály esetében, hogy Spagatner Mihály néven született, ekként anyakönyvezték, és csak később, a művészi pálya miatt változott meg a családi neve. Ld. Sugárné (2003) és Várnai (1968).

írnak a lexikonok (42 mondat, 28%). Ráczot követi Pecsényánszky (29 mondat, 19%), majd Székely (21 mondat, 14%). Tíznél több mondattal vannak jelen a lexikonokban Beleznay (19 mondat, 12%), Déryné (18 mondat, 12%) és Tarnay (14 mondat, 10%). A sort Somfai (8 mondat, 5%) zárja.⁸

Születési idő és hely

2. táblázat: A jászsági zenészek születési idejének és helyének megadása a lexikonokban

Név/lexikon	Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1930–1931)	Lányi (szerk., 1945)	Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965)	Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985)
Beleznay Antal	1859. jan. 13., Jászberény	1859, n.a.	1859, Jászberény	1857. (1859?) I. 13., Jászberény
Déryné	1793, Jászberény	1793, n. a.	1793, Jászberény	1793, Jászberény
Pecsényánszky János	1831, Jászberény	1831, n.a.	1831, Jászberény	1821. V. 4., Jászberény
Rácz Aladár	-	1886, n.a.	1886. II. 28., Jászapáti	1886. II. 28., Jászapáti
Somfai László, dr.	-	-	-	1934. VIII. 15., Jászládány
Székely Mihály	1901, Jászberény	1901, n. a.	1901, Jászberény	1901. V. 8., Jászberény
Tarnay Alajos	1870, Jászberény	1870, n. a.	1870, Jászberény	-

A lexikonok döntő többségben, 23 esetből 16 alkalommal (69,5%) csak az évszámot adják meg, míg hét esetben (30,5%) teljes a dátum (év, hónap, nap).

Beleznaynál többféle adat is szerepel a zenei lexikonokban. Sugárné (2003) helytörténeti kutató a Jász történelmi arcképcsarnok című könyvében 1857. január 13-ról ír. Mivel Sugárné megnézte Beleznay keresztelési anyakönyvét is, az ő adatát lehet hitelesnek elfogadni.

⁸ Néha a szócikkek végén hosszabb-rövidebb irodalomjegyzékkel is találkozni. Ezek az irodalomjegyzékek nem kerültek a mondatok számolásánál beszámításra.

A másik „problémás” eset Pecsényánszky, akinél az első három lexikon (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931); Lányi (szerk., 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965)) 1831-re datálja a születési évet, ezzel szemben a Brockhaus Riemann Zenei lexikon (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)) 1821. május 4-ről ír. Érdekes itt is fellapozni Sugárné (2003) könyvét, aki Pecsényánszky esetében is megnézte a keresztelési anyakönyvet, eszerint 1821. április 8-án született Pecsényánszky.

Zenetörténeti korszakokban gondolkodva a legtöbb muzsikusként (Beleznay, Pecsényánszky, Rácz, Tarnay) a XIX. században született (57%), míg Somfai és Székely a XX. században (két fő, 28,5%) látta meg a napvilágot. Egyedül Déryné a XVIII. század szülötte (egy fő, 14,5%).

A születés helyét vizsgálva Jászberény dominál: ez a szülővárosa Beleznaynak, Dérynének, Pecsényánszkynek, Székelynek és Tarnaynak (öt fő, 72%). Jászapáti szülötte Rácz (egy fő, 14%), Jászládáné Somfai (egy fő, 14%). A Lányi Viktor szerkesztette zenei lexikon (1945) egy esetben sem adta meg a zenészek születési helyét.

A halál ideje és helye

3. táblázat: A jászsági muzsikusként halálának ideje és helye

Név/Lexikon	Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1930–1931)	Lányi (szerk., 1945)	Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965)	Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985)
Beleznay Antal	1915. szept. 26., Nagyvárad	1915, n. a.	1915, Nagyvárad	1915. IX. 26., Nagyvárad
Déryné	1872, Miskolc	1872, n. a.	1872, Miskolc	1872, Miskolc
Pecsényánszky János	1878, Jászberény	1878, n. a.	1878, Jászberény	1878. II. 3. (24.?), Jászberény
Rácz Aladár	-	(még élt)	1958. III. 28., Budapest	1958. III. 28., Budapest
Somfai László	-	-	-	(még élt)
Székely Mihály	(még élt)	(még élt)	1963, Budapest	1963. III. 5., Budapest
Tarnay Alajos	(még élt)	1933, n. a.	1933, Budapest	-

A hét muzsikusknál 18 adattal lehet találkozni. Hárman nem szerepeltek az egyes lexikonokban: Rácz (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931), Somfai (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931); Lányi (szerk., 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk. 1965)) és Tarnay (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)). Négyen még éltek az adott lexikon megjelenésének idején: Rácz (Lányi (szerk., 1945), Somfai (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985), Székely (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931); Lányi (szerk. 1945) és Tarnay (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931)). A 18 adat közül, az évszámokat tekintve, 12 csak évet jelöl, míg hat esetben évre, hónapra, napra pontosan lehet tájékozódni a halálozás idejéről.

Pecsenyánszky János halálának időpontja a Brockhaus Riemann Zenei lexikonban (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)) ekként szerepel: 1878. II. 3. (24.?). Érdekes itt újból Sugárnéra (2003) hagyatkozni, aki Pecsenyánszky halotti anyakönyvét is megnézte – eszerint Pecsenyánszky 1878. február 3-án hunyt el.

A legtöbb (57%) jászszági muzsikus (Beleznay, Rácz, Székely, Tarnay) a XX. században halt meg. Déryné és Pecsenyánszky (két fő, 28,5%) a XIX. században távozott az élők sorából. Somfai László idén, 2026. február 11-én, életének 92. évében hunyt el (Vikárius, 2026).

A halál helye négy esetben (58%) Budapest: így a magyar fővárosban halt meg Rácz, Somfai, Székely és Tarnay. Déryné (egy fő, 14%) Miskolcon nyugossza örök álmát. Beleznay (egy fő, 14%) messzire került el, ő Nagyváradon nyugszik. A szülőföldre, a Jászsághoz egyedül (egy fő, 14%) Pecsenyánszky maradt hű, aki Jászberényben van eltemetve.

Családi háttér

A hét jászszági muzsikus közül csak két fő (29%) esetében lehet minimális, a családdal kapcsolatos információt olvasni.

Pecsenyánszky esetében mind a négy lexikon (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931); Lányi (szerk.), 1945; Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)) megemlíti a lengyel származását és eredeti családi nevét (Pecsenyánszky). A négyből három lexikon ír arról, hogy Pecsenyánszky magyarosította a nevét: Szabolcsiék (1931) Palotásyt írnak, Bartha Dénes dr.-ék (1965) Palotásit, és ezt veszi át a Brockhaus Riemann Zenei lexikon is (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)). Lányinál (szerk., 1945) eleve Palotásy János a szócikk címe. A Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931)-féle zenei lexikonból és a Bartha, dr.–Tóth M. (főszerk., 1965 és szerk., 1965)-féle lexikonból az is kiderül, hogy Pecsenyánszky/Palotásy/Palotási János Gyula nevű fia zeneszerző volt, aki leginkább az 1890-

es években működött. E két lexikon neki tulajdonítja az 1892-es keltezésű Legszebb 101 magyar népdal című kiadványt.

Rácz az 1965-ös zenei lexikonban (Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965)) szerepel először. A szócikkből kiderül, hogy Rácz híres muzsikus családból származik, első zenetanára édesapja, a jászberényi cigányzenekar brácsása volt. Személyes vonatkozású információ továbbá, hogy Rácz 1935-ben, feleségével, Yvonne Barblannal Magyarországra költözött. A Brockhaus Riemann Zenei lexikon (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk. 1985) szinte szó szerint ugyanezeket az információkat vette át, ugyanakkor nem említette meg Rácz édesapját.

Tanulmányok, tanárok

A hét jászszági muzsikus közül hatról (85%) lehet tudni, hogy hol, kitől tanult zenét. Egyedül Pecsényánszkyról (15%) nem lehet zenei tanulmányokról olvasni.

Beleznay Egerben végezte el a tanítóképzőt (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983). Dérnyé tanára Pacha Gáspár volt (Szabolcsi–Tóth A., (szerk., 1930); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983)). Ráczról korábban már kiderült, hogy első zenetanára édesapja, a legnevesebb jászberényi cigányzenekar brácsása volt (Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965)). Ebben a lexikonban esik szó arról is, hogy Rácz felnőttkorában autodidaktika módon tanult, ekként pótolva hiányosságait. Ez utóbbi információt megerősíti a Brockhaus Riemann Zenei lexikon is (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)). Somfai 1953 és 1958 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (ma: Egyetem) zenetudományi (ma: muzikológia) tanszakán Bartha Dénes, Szabolcsi Bence, Bárdos Lajos és Gárdonyi Zoltán tanítványa volt (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)). Székely Mihályt dr. László Géza tanította énekelni (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht, szerk., 1985)). Tarnay tanárai a Zeneakadémián Gobbi [Henrik] és Chován [Kálmán] voltak (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965)).

A Lányi (szerk., 1945)-féle zenei lexikon egyáltalán nem foglalkozott a muzsikusok tanulmányainak kérdésével.

Foglalkozás

A hét jászszági muzsikust három kategóriába lehet besorolni a foglalkozásuk szerint (Szabolcsi–Tóth A., (szerk., 1930–1931); Lányi (szerk., 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965–Tóth M., szerk. 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985)). A jelen sorok írója

által felállított három kategória: alkotás (zeneszerzés és zenetudomány), előadóművészet (énekes és hangszeres), valamint tanítás (énekes és hangszeres).

Az alkotás kategóriába tartoznak:

- 1) Beleznay: zeneszerző
- 2) Pecsényászký: zeneszerző
- 3) Somfai: zenetörténész
- 4) Tarnay: zeneszerző

Az előadóművészet kategóriába tartoznak:

- 1) Déryné: színésznő és operaénekesnő (szoprán)
- 2) Rácz: cimbalomművész
- 3) Székely: operaénekes (basszus)
- 4) Tarnay: zongoraművész

A pedagógusok kategóriájába tartoznak:

- 1) Beleznay: polgári iskolai énektanár, egyházi karnagy
- 2) Somfai: a Zeneművészeti Főiskola tanára
- 3) Tarnay: a Zeneművészeti Főiskola tanára

Vannak, akiknek a neve több kategóriában is előfordul, így Beleznayé, Somfaié és Tarnayé. Kivételesnek számított, hogy Pecsényászkýnak civil foglalkozása is volt: Jászkun kerületi levéltárnokként dolgozott.

Munkahelyek

A zenei lexikonok (Szabolcsi–Tóth A. (szerk. 1930–1931); Lányi (szerk., 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985)) alapvetően megegyező módon adják meg a zenészek munkahelyeit.

Beleznay Nagyváradon volt székesegyházi karnagy és polgári iskolai énektanár. A Brockhaus Riemann Zenei lexikon (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983) ehhez még azt is hozzá teszi, hogy előbb Jászberényben tanított, ahol kiváló dalkört is szervezett.

Déryné 1815 és 1850 között különböző társulatokkal – a vándorszínészet koráról van szó – járta az országot.

Pecsényászký Jászapátiban dolgozott jegyzőként, majd Jászberényben volt dalegyleti karnagy, községi jegyző és hegedűs.

Rácz életútja a legváltozatosabb: fiatalkorában Jászberényben és Budapesten játszott cigányzenekarokban, majd Franciaország (Párizs, 1910) és Svájc (Genf, 1914) következett. A szórakoztató zenével való felhagyás után elmélyült tanulmányokat folytatott, ezt követően

pedig főleg Nyugat-Európában koncertezett. 1935-ben feleségével, Yvonne Barblannal végleg Budapestre költözött, ahol 1937-ben a Nemzeti Zenede, majd 1938-tól haláláig a Zeneművészeti Főiskola tanára lett.

Somfai 1958-tól 1962-ig az Országos Széchényi Könyvtár munkatársaként dolgozott, majd 1963-ban a MTA Bartók Archívumába került, amit 1972-től ő vezetett. 1969-ben kezdett el tanítani a Zeneművészeti Főiskola zenetudományi tanszakán.

Székely 1923-ban debütált a Városi Színházban, majd 1924-től az Operaház tagja (1946-tól örökös tagja) lett.

Tarnay előbb a Fodor-féle zeneiskolában, majd 1907-től a Zeneművészeti Főiskola zongora mellék tanszakán tanított.

A történelmi-politikai háttér

A négy lexikon (Szabolcsi-Tóth A. (szerk. 1930–1931); Lányi (szerk., 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985)) meglehetősen szűkszavúan szól a vizsgálatba bevont jászsági zenészek életét befolyásoló politikai/történelmi eseményekről.

Dérynéről kiderül, hogy a vándorszínészet idejében, 1815 és 1850 között különböző társulatokkal bejárta az országot, Pecsényánszky pedig részt vett az – 1848/49-es – szabadságharcban.

Földrajz

A következőkben arról lesz szó a négy lexikon (Szabolcsi-Tóth A. (szerk., 1930–1931); Lányi (szerk., 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985)) alapján, hogy a vizsgálatban részt vevő, Jászságból indult muzikusok hol jártak, merre fordultak meg az országban, a nagyvilágban.

Beleznay Egerben végezte a tanítóképzőt, majd visszakерült Jászberénybe. 1888-tól Nagyváradon tanító, 1897-től ugyanitt főszékese gyházi karnagy.

Déryné a különböző vándor színtársulatokkal 1815 és 1850 között bejárta az országot. A lexikonok felsorolása szerint megfordult többek között Budán, Kassán, Aradon, Pozsonyban, Nagyváradon, Sopronban, Brassóban.

Pecsényánszky élete a Jászsághoz kötődik: előbb Jászapátiban volt jegyző, majd Jászberényben dalegyleti karnagy, községi jegyző és hegedős.

Rácz élete során számos helyen megfordult. A jászberényi gyermekkor után Budapestre került, majd Párizs (1910) és Genf (1914) voltak életének főbb állomásai. A lexikonok kiemelik az

1926-ban Lausanne-ban adott első szólóestjét, melyet európai koncertturnék követtek. Rácz 1935-től haláláig Budapesten élt és dolgozott.

Somfai Budapesten tanult és dolgozott. 1968/69-ben Ford-ösztöndíjjal jutott ki az Amerikai Egyesült Államokba. Ide többször is visszatért, 1984/85-ben vendégprofesszorként.

Székelyt a munkahelye alapvetően Budapesthez kötötte, de rendszeresen fellépett külföldön is. Járt a Szovjetunióban, 1946 és 1950 között többször énekelte a Metropolitan Operaházban New Yorkban, illetve ki kell emelni, hogy 1957 és 1962 között Angliában, a Glyndebourne-i Ünnepi Játékok állandó vendége volt.

Tarnay Budapesten tanult, élt és dolgozott.

Elmondható, hogy ezek a zenészek mindannyian a Jászságban születtek. Közülük egyedül Pecsényánszky maradt meg lokálpatriótának. Többeket a tanulmányaik, a munkájuk Budapesthez kötött, bár innen is el tudtak jutni külföldre fellépni, vendégszerezni, illetve ösztöndíjjal, majd vendégprofesszorként előadni, tanítani. Magyarországon a legtöbbet Déryné, külföldön Rácz utazott.

Kortársak

A vizsgálatba bevont zenei lexikonok csak három esetben említik meg a jászsági muzikusok kortársait.

Beleznay Antal megzenésítette Endrődi Sándor kuruc dalait. Tárogatóhang című, szintén Endrődi szövegére komponált művét Siklós Albert hangszerelésében mutatták be. Beleznay megzenésítette továbbá Jókai Mór Magyar királyhymnusát és Eötvös József Búcsú című költeményét (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1930); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk. 1983)).

Pecsényánszkyra elsőként gróf Fáy István és Simonffy Kálmán figyelt fel. Simonffy 1855-ben cikket is írt róla a Hölgyfutárba. Pecsényánszky műveit cigánybandák, főleg Patikárus Ferenc bandája népszerűsítette. Mosonyi Mihály a Galgóczi emlék című Pecsényánszky-kompozíciót dolgozta át és adta ki 1862-ben a Zenészeti Lapok mellékleteként, Magyar zene címmel (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)).

Ráczra 1914-ben, a genfi Maxim bárban figyelt fel Ernest Ansermet és Igor Stravinsky. Az orosz zeneszerző lelkesedését mutatja, hogy saját maga részére vásárolt egy cimbalmot, és Ráczot kérte meg, hogy tanítsa meg neki a cimbalomjáték alapjait. Ennek a zenetörténeti szempontból nagy jelentőségű találkozásnak az emlékei Stravinsky Ragtime és Renard című kompozíciói, valamint a Valse és Polka című zongoradarabok zongorakíséretes

cimbalomátirata, kifejezetten Rácz Aladár számára. Megemlítendő még, hogy a francia zeneszerző, Camille Saint-Saëns „a cimbalom Lisztjé”-nek nevezte Ráczot (Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)).

A jázsági zene kisugárzása

A jázsági muzsikusok néhány esetben bekerültek a zenei világ nemzetközi vérkeringésébe is. Pecsényánszky dallamai Mosonyi Mihály révén eljutottak Johannes Brahmshez is, aki a 20. magyar táncában dolgozott fel Pecsényánszky-melódiát. Székely Imre műveiben (18. magyar rapszódia, illetve 9. magyar ábránd) is találkozni Pecsényánszky-dallamokkal (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1931); Lányi (szerk., 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)).

Rácz, ahogyan fentebb már szó volt róla, 1914-ben Genfben ismerkedett meg Igor Stravinsky orosz zeneszerzővel. Ennek a találkozásnak köszönheti a világ Stravinsky Ragtime és Rapszódia, valamint Valse és Polka című alkotásait (Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)).

Somfai nem csak a magyar, hanem a nemzetközi zenetudományban is meghatározó zenetudós volt. Erre utal, hogy olyan nagy presztízsű zenei intézményeknek, mint például az Internationale Stiftung Mozarteum (Salzburg), vagy a kölni Joseph Haydn Institute lehetett a tagja (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)).

Művek és szerepek

A négy zenei lexikon (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1930–1931); Lányi (szerk., 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985)) a jázsági születésű alkotók, előadók és tanárok munkásságából a következő műveket, szerepeket emelik ki.

Beleznay egyházi műveket, népszerű dalokat, zongoraműveket, kórusokat komponált. Ezek mellett iskolai énekgyűjteményeket és tankönyveket is jegyzett.

Déryné főbb szerepei: a Pikkó herceg Jutkája, A varázsfuvola, Rossini: Olasz nő Algírban, a Norma, A sevillai borbély Rozinája.

Pecsényánszky leginkább csárdásokat, palotásokat, népies dalokat szerzett. Palotásy János válogatott szerzeményeinek I–II. kötetét zongorára átírta Riszner József. Szintén Riszner írt zongorakíséretet Palotásy 30 válogatott dalához.

Rácz, miután felhagyott a szórakoztató zenével és önképzéssel pótolta a hiányosságait, Bach, Bonporti, Couperin, Daquin, Lully, Rameau, Scarlatti és mások műveiből készített átiratokat

cimbalomra, illetve cimbalomra zongorakísérettel. Magyar, román, szerb táncokat, rapszódiaikat is műsorára tűzött.

Somfai publikációs listája könyveket, tanulmányokat, cikkeket és kotta közreadásokat tartalmaz.

Székelynél a következő operák alakításait emelik ki a lexikonok: Sarastro A varázsfuvolából, Don Basilio A sevillai borbélyból, a Zsidónő Bíborosa, Bartók A kékszakállú herceg című egyfelvonásos operájának a címszerepe, Ozmin, Leporello, II. Fülöp. Székely az operairodalom valamennyi fontos basszus szerepét elénekelte. Az opera műfaja mellett kiváló oratóriumelőadások is fűződnek a nevéhez.

Tarnay termékeny dalszerző volt, aki népies ízű magyar műdalokat szerzett, továbbá zongoradarabokat is komponált.

Díjak, elismerések

A hét muzsikusközül a lexikonok két művész esetében írnak díjakról, elismerésekről.

Rácz Bartók Bélával (poszth.) és Kodály Zoltánnal együtt elsőként kapta meg a Kossuth-díjat 1948-ban. Emellett előbb a Magyar Népköztársaság érdemes, majd kiváló művésze lett (Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965)).

Székely kétszer is megkapta a Kossuth-díjat. A kiváló művész elismerése mellett kitüntették még a Munka érdemrenddel és a Munka vörös zászló érdemrenddel (Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965)). Az Operaház arra érdemes művészeinek minden évben átadják a Székely Mihályról elnevezett emlékplakettet (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)).

Irodalmi tevékenység

Két jázsági születésű zeneművész írói vénával is meg volt áldva.

A zenei lexikonok Lányi (szerk., 1945) kivételével mind megemlíti Dérnyé kéziratos naplóját, mely a születésétől fogva az 1842-es esztendőig terjedő eseményeket írja le. Az irodalmi és kortörténeti szempontból is jelentős dokumentumot Bayer József adta ki a XIX. század végén (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1930); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983)).

Tarnay visszaemlékezése „Régi világ, régi emberek” címmel 1931-ben jelent meg (Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965)).

Értékelés

A négy zenei lexikon (Szabolcsi–Tóth A. (szerk., 1930–1931); Lányi (szerk. 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk. 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1983–1985)) az egyes szócikkek végén négy jászsági muzsikus művészetét értékelte.

Déryné esetében kiemelték, hogy kiváló színészi képességének, magával ragadó énekhangjának köszönhetően mindenhol és mindenkor mély benyomást gyakorolt a hallgatóságára (Szabolcsi–Tóth A (szerk., 1930); Lányi (szerk., 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965)).

Rácz művészetéről, annak jellemzőiről, új vonásairól Bónis Ferenc írt hosszú értékelést (Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk. 1965)). A Brockhaus Riemann Zenei lexikon röviden azt emelte ki, hogy „Rácz Aladár formált a cimbalomból koncert-hangszert, ő építette ki a hangszer klasszikus repertoárját, és ő vezette be a zongorakíséretes előadásmódot” (Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985) 173. o.)).

Székely a XX. század egyik legjelentősebb hangfenoménja volt, szuggesztív tehetséggel megáldva. Hangjának különlegességét a mély regiszter és a zengő tónus adta. Operaszínpadon és oratóriuménekesként egyaránt megállta a helyét (Lányi (szerk., 1945); Bartha, dr. (főszerk., 1965)–Tóth M. (szerk., 1965); Dahlhaus–Eggebrecht (szerk., 1985)).

Tarnay finom, szalonhangulatú, részben magyaros műdalai sokáig nagyon elterjedtek voltak. Előadásuk egyaránt hálás feladatot jelentett az énekeseknek és zongorakísérőiknek a hangversenydobogón (Lányi (szerk., 1945)).

Összegzés

A XX. századi magyar zenei lexikonok szócikkeinek elemzése alapján a múlt jeles jászsági muzsikusairól elmondható, hogy közülük az országosan használt zenei lexikonokban hetük neve szerepel, így a különböző időszakokból származó zenei lexikonokban a Jászságot Beleznay Antal, Déryné Széppataki Róza, Pecsényánszky/Palotásy/Palotási János, Rácz Aladár, Somfai László, Székely Mihály és Tarnay Alajos képviseli. Többeknek, így a Bakki család három tagjának, id. Bakki Józsefnek, ifj. Bakki Józsefnek, Bedőné Bakki Katalinnak, dr. Darázs Árpád Andrásnak, Küry Klárának és Tóth Ernőnek a nevével a vizsgált zenei lexikonok egyikében sem lehetett találkozni. Ez azt jelenti, hogy a Jászság zenei helytörténeti kutatásában részt vevőknek bőven akad még dolguk: az eddig ismert és elismert múltbeli jászsági muzsikusok mellett kutatni kell a most még kevésbé ismert, vagy éppen ismeretlennek számító jászsági zenészek életét és munkásságát is.

Irodalom:

Bartha Dénes, dr. (főszerk.,)–Tóth Margit (szerk., 1965): Szabolcsi Bence–Tóth Aladár: Zenei lexikon. Átdolgozott új kiadás. I–III. kötet. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.

Beleznay Antal. In: Szabolcsi Bence–Tóth Aladár (szerk., 1930): Zenei lexikon. A zenetörténet és a zenetudomány enciklopédiája. Első kötet A–K. Győző Andor kiadása, Budapest. 96–97. o.

Beleznay Antal. In: Lányi Viktor (szerk., 1945): Hungária Zenei Lexikon. Hungária Nyomda Rt., Budapest. 68. o.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Lexikon_HungariaZeneiLexikon/?pg=33&layout=s Utolsó megtekintés: 2026. március 12.

Besenyi Vendel (2018): A zeneiskola története. In: Farkasné Szőke Tünde (szerk., 2018): Palotásy János Zeneiskola 1958–2018. 10–71. o.

BMC Budapest Music Center Magyar Zenei Információs Könyvtár és Központ. <https://info.bmc.hu/> Utolsó megtekintés: 2026. március 13.

Bónis Ferenc (1965): Rácz Aladár. In: dr. Bartha Dénes (főszerk., 1965)–Tóth Margit (szerk., 1965): Szabolcsi Bence–Tóth Aladár: Zenei lexikon. Átdolgozott új kiadás. III. kötet. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest. 172–173. o.

Dahlhaus, Carl–Eggebrecht, Hans Heinrich (szerk., 1983–1985): Brockhaus Riemann Zenei lexikon. I–III. kötet. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. Zeneműkiadó, Budapest.

Déryné (Schenbach-Széppataki Róza). In: Szabolcsi Bence–Tóth Aladár (szerk., 1930): Zenei lexikon. A zenetörténet és a zenetudomány enciklopédiája. Első kötet A–K. Győző Andor kiadása, Budapest. 217. o.

Déryné (Schenbach-Széppataki Róza). In: dr. Bartha Dénes (főszerk., 1965)–Tóth Margit (szerk., 1965): Szabolcsi Bence–Tóth Aladár: Zenei lexikon. Átdolgozott új kiadás. I. kötet. 470. o.

Déryné (Schenbach-Széppataki Róza) In: Lányi Viktor (szerk., 1945): Hungária Zenei Lexikon. Hungária Nyomda Rt., Budapest. 144. o.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Lexikon_HungariaZeneiLexikon/?pg=71&layout=s Utolsó megtekintés: 2026. március 12.

Déryné (Schenbach-Széppataki Róza). In: Dahlhaus, Carl–Eggebrecht, Hans Heinrich (szerk., 1983): Brockhaus Riemann Zenei lexikon. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. Első kötet A–F. Zeneműkiadó, Budapest. 423. o.

Eckhardt Mária (1983): Beleznay Antal. In: Dahlhaus, Carl–Eggebrecht, Hans Heinrich (szerk., 1983): Brockhaus Riemann Zenei lexikon. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. Első kötet A–F. Zeneműkiadó, Budapest. 169. o.

Kiss Erika (2006): Jászberényi múltidéző. Pro Domine Bt., Jászberény.

Kiss Henriett (2012): A Kodály-módszer amerikai nagykövete. Kilencven éve született Darázs Árpád. In: Pethő László (szerk., 2012): Jászsági Évkönyv. Jászsági Évkönyv Alapítvány. 28–38. o.

Kóródi Anikó Zsuzsanna (2021): Küry Klára azt üzente... Vándorló Bt.

Lányi Viktor (szerk., 1945): Hungária Zenei Lexikon. Hungária Nyomda Rt., Budapest. https://adt.arcanum.com/hu/view/Lexikon_HungariaZeneiLexikon/?pg=0&layout=s Utolsó megtekintés: 2026. március 12.

Major Ervin, dr. (1965): Beleznay Antal. In: dr. Bartha Dénes (főszerk., 1965)–Tóth Margit (szerk., 1965): Szabolcsi Bence–Tóth Aladár: Zenei lexikon. Átdolgozott új kiadás. I. kötet. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest. 218. o.

Palotási János. In: dr. Bartha Dénes (főszerk., 1965)–Tóth Margit (szerk., 1965): Szabolcsi Bence–Tóth Aladár: Zenei lexikon. Átdolgozott új kiadás. III. kötet. 69. o.

Palotási (Pecsenyánszky) János. In: Dahlhaus, Carl–Eggebrecht, Hans Heinrich (szerk., 1985): Brockhaus Riemann Zenei lexikon. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. Harmadik kötet O–Z. Zeneműkiadó, Budapest. 69. o.

Palotásy János. In: Szabolcsi Bence –Tóth Aladár (szerk., 1931): Zenei lexikon. A zenetörténet és a zenetudomány enciklopédiája. Második kötet L–Z. Győző Andor kiadása, Budapest. 312–313. o.

Palotásy János. In: Lányi Viktor (szerk., 1945): Hungária Zenei Lexikon. Hungária Nyomda Rt., Budapest. 555. o. https://adt.arcanum.com/hu/view/Lexikon_HungariaZeneiLexikon/?pg=275&layout=s Utolsó megtekintés: 2026. március 12.

Rácz Aladár. In: Lányi Viktor (szerk., 1945): Hungária Zenei Lexikon. Hungária Nyomda Rt., Budapest. 597. o. https://adt.arcanum.com/hu/view/Lexikon_HungariaZeneiLexikon/?pg=296&layout=s Utolsó megtekintés: 2026. március 12.

Rácz Aladár. In: Dahlhaus, Carl–Eggebrecht, Hans Heinrich (szerk., 1985): Brockhaus Riemann Zenei lexikon. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. Harmadik kötet O–Z. Zeneműkiadó, Budapest. 172–173. o.

Somfai László. In: Dahlhaus, Carl–Eggebrecht, Hans Heinrich (szerk., 1985): Brockhaus Riemann Zenei lexikon. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. Harmadik kötet O–Z. Zeneműkiadó, Budapest. 377–378. o.

Sugárné Koncsek Aranka (2003): Jász történelmi arcképcsarnok. Második, bővített kiadás. Jászsági Füzetek 32. Jász Múzeumért Alapítvány.

Szabolcsi Bence–Tóth Aladár (szerk., 1930–1931): Zenei lexikon. A zenetörténet és a zenetudomány enciklopédiája. Első kötet A–K. Második kötet L–Z. Győző Andor kiadása, Budapest.

Székely András (szerk., 1979): Ki kicsoda a magyar zeneéletben? Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.

Székely Mihály. In: Szabolcsi Bence–Tóth Aladár (szerk., 1931): Zenei lexikon. A zenetörténet és a zenetudomány enciklopédiája. Második kötet L–Z. Győző Andor kiadása, Budapest. 551. o.

Székely Mihály. In: Lányi Viktor (szerk., 1945): Hungária Zenei Lexikon. Hungária Nyomda Rt., Budapest. 710–711. o.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Lexikon_HungariaZeneiLexikon/?pg=352&layout=s,
https://adt.arcanum.com/hu/view/Lexikon_HungariaZeneiLexikon/?pg=353&layout=s Utolsó megtekintés: 2026. március 12.

Székely Mihály. In: dr. Bartha Dénes (főszerk., 1965)–Tóth Margit (szerk., 1965): Szabolcsi Bence–Tóth Aladár: Zenei lexikon. Átdolgozott új kiadás. III. kötet. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest. 441. o.

Székely Mihály. In: Dahlhaus, Carl–Eggebrecht, Hans Heinrich (szerk., 1985): Brockhaus Riemann Zenei lexikon. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. Harmadik kötet O–Z. Zeneműkiadó, Budapest. 438. o.

Tarnay Alajos. In: Lányi Viktor (szerk., 1945): Hungária Zenei Lexikon. Hungária Nyomda Rt., Budapest. 731. o.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Lexikon_HungariaZeneiLexikon/?pg=363&layout=s Utolsó megtekintés: 2026. március 12.

Tarnay Alajos. In: dr. Bartha Dénes (főszerk., 1965)–Tóth Margit (szerk., 1965): Szabolcsi Bence–Tóth Aladár: Zenei lexikon. Átdolgozott új kiadás. III. kötet. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest. 490. o.

Tálas Ernő (2013): Énekes életem. Budapest.

Várnai Péter (1968): Székely Mihály. Nagy magyar előadóművészek II. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.

Vikárius László (2026): Elhunyt Somfai László zenetörténész, a MTA rendes tagja.
https://mta.hu/mta_hirei/elhunyt-somfai-laszlo-zenetortenesz-az-mta-rendes-tagja-115107

Utolsó megtekintés: 2026. március 13.